

## SIVISTYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2014 vp

### Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanke- räyslain muuttamisesta

*Hallintovaliokunnalle*

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 26 päivänä helmikuuta 2014 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi rahankeräyslain muuttamisesta (HE 6/2014 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että sivistysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Jukka Tukia ja ylitarkastaja Eli-na Immonen, sisäministeriö
- hallitusneuvos Eerikki Nurmi ja hallitussih-teeri Toni Tuomainen, opetus- ja kulttuurimi-nisteriö
- lakimies Anita Prusila, Suomen Kansal-lisoooppera
- lakimies Päivi Isosaari, Suomen Kansallis-teatteri
- puheenjohtaja, rehtori Kalevi Väänänen, Suo-men yliopistot UNIFI ry
- professori Mikael Hidén.

#### VALIOKUNNAN KANNANOTOT

##### *Perustelut*

Esityksen perusteluiden mukaan esityksen yhte-nä tavoitteena on mahdollistaa yliopistojen toi-meenpanemat rahankeräykset. Sivistysvaliokun-ta pitää tätä ehdotusta keskeisenä valiokunnan toimialalla. Sivistysvaliokunnan mielestä tässä yhteydessä on tärkeää ensisijaisesti varmistaa yliopistoille mahdollisuus järjestää rahanke-räyksiä yliopistolain 2 §:n mukaisen toiminnan tukemiseksi.

Yliopistot ovat olleet vuoden 2010 alusta uu-den yliopistolain (558/2009) mukaisia itsenäisiä oikeushenkilöitä, joko julkisoikeudellisia laitok-sia tai säätiölain mukaisia säätiöitä. Valiokunta korostaa, että valtion tehtävä on edelleenkin huolehtia yliopistojen perusrahoituksesta, mut-

ta samalla tuetaan yliopistojen mahdollisuuksia omaan varainkeruuseen, kuten ottaa vastaan lahjoituksia ja toimeenpanna rahankeräyksiä. Yliopistolain uudistamiseen liittyi yliopistojen pääomittaminen, jota toteutettiin myös kerää-mällä yksityistä rahaa valtion vastinrahoitusta vastaan. Suomen yliopistot toteuttivat laatuaan ensimmäiset julkiset kampanjat peruspääoman keräämisen yhteydessä vuosina 2008—2012. Rahankeräyskampanjat olivat yliopistojen mu-kaan tärkeitä, ja yliopistot ovat tämän jälkeen lähteneet aktiivisesti kehittämään varainhankin-takulttuuriaan. Valiokunta painottaa, että valtio-vallan tahto yliopistouudistuksen yhteydessä oli nimenomaisesti tukea yliopistojen mahdolli-suuksia omaan varainhankintaan. Yliopistojen

varainkeruu on tapahtunut uudistuneen yliopistolain hengessä.

Hallituksen esitys lähtee siitä, että rahanke-  
räyslupan saajayhteisön tarkoituksen yleishyö-  
dyllisyyden yksinomaisvaatimuksesta luovu-  
taan. Samalla edellytettäisiin rahankeräyksellä  
hankittujen varojen käyttämistä yksinomaan  
yleishyödylliseen tarkoitukseen. Sivistysvalio-  
kunta toteaa, että yliopistolain 2 §:n mukaan yli-  
opistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimus-  
ta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa  
tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä  
kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja  
ihmiskuntaa. Yliopistojen lakisääteisiin tehtä-  
viin perustuvaa tarkoitusta voidaan siten pitää  
yksinomaan sivistyksellisenä ja näin ollen yli-  
opistojen lakisääteisten tehtävien toteuttamista  
rahankeräyslain tarkoittamana yleishyödyllise-  
nä toimintana.

Rahankeräyslain nojalla uuden yliopistolain  
mukaisille yliopistoille on myönnetty rahanke-  
räyslupia varojen keräämiseksi sekä yleisesti  
yliopiston toimintaan että yliopiston pääomara-  
hastoon. Sittemmin rahankeräyslain soveltamis-  
käytännössä on tapahtunut muutos sen arvioin-  
nissa, voiko yliopistoille ylipäätään myöntää ra-  
hankeräyslupaa. Valiokunta pitää hallituksen  
muutosesitystä tältä osin erittäin tärkeänä, jotta  
varmistetaan yliopistojen mahdollisuus valtion  
perusrahoituksen lisäksi toimeenpanna rahanke-  
räyksiä lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi.

Hallituksen esityksen 6 §:n yksityiskohtaisi-  
sa perusteluissa todetaan, että yliopisto ei voisi  
kerätä varoja yliopiston pääomarahastoon vaan  
keräysvarat tulisi käyttää välittömästi yliopisto-  
lain 2 §:ssä säädettyyn ja ainoastaan rahanke-  
räysluvassa määrättyyn tarkoitukseen. Sivistys-  
valiokunta pitää tärkeänä, että säännöksessä tar-  
koitettu yliopistolain 2 §:n mukaisen toiminnan  
tukeminen kattaa myös varojen keräämisen yli-  
opiston pääomarahastoon, kun pääoman tuotto  
kohdennetaan yliopistolain 2 §:n mukaisen teh-  
tävän tukemiseen. Jotta välttyttäisiin tulkintaon-  
gelmilta lainmuutoksen jälkeen, sivistysvalio-  
kunta pitää välttämättömänä ottaa asiasta nimen-  
omainen säännös lakiehdotukseen. Valtioneu-  
vosto on myös tämän hallituksen esityksen anta-

misen jälkeen ns. kehyspäättöksen (VNS 4/2014  
vp) yhteydessä päättänyt, että kehyskaudella  
2015—2018 yliopistoja varaudutaan pääomitta-  
maan valtion varoin kolminkertaisesti yliopisto-  
jen keräämään yksityiseen pääomaan nähden,  
kuitenkin enintään 150 milj. eurolla.

Valiokunta yhtyy sisäministeriön valiokun-  
nalle esittämään näkemykseen, että yliopistojen  
oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä yliopisto-  
jen pääomittamiseksi olisi mahdollista toteuttaa  
tavalla, joka olisi yhdenvertainen rahankeräys-  
lain periaatteiden sekä Kansallisgalleriaa koske-  
van poikkeussäännöksen kanssa. Sen vuoksi si-  
vistysvaliokunta hyväksyy kompromissiratkai-  
suna ehdotuksen, että 6 §:ään otetaan määräai-  
kaisena säännös yliopiston oikeudesta toimeen-  
panna rahankeräyksiä yliopiston pääomittami-  
seksi.

Edellä todetun perusteella sivistysvaliokunta  
esittää, että hallintovaliokunta muuttaa lakiehd-  
dotuksen 6 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen  
näin kuuluvaksi: Yliopistolain (558/2009) 1 §:n  
2 momentissa tarkoitettulla yliopistolla on oi-  
keus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen  
hankkimiseksi yliopistolain 2 §:n mukaisen toi-  
minnan tukemiseen *sekä vuosina 2014—2017  
yliopiston pääomittamiseksi*.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että mää-  
räajan kuluttua tarkastellaan säännöksen jatka-  
misen tarvetta yliopistojen kannalta niin, ettei  
tarpeettomasti haitata yliopistojen mahdolli-  
suuksia rahankeräykseen ja siten yliopistoille  
asetetun sivistysvelvoitteen toteuttamista. Sivistys-  
valiokunta esittää, että hallintovaliokunta ot-  
taa asiasta mietintöönsä lausuman.

Valiokunta kannattaa hallituksen esittämää  
siitä, että rahankeräysten sallittu toimeenpanoai-  
ka pidennetään kahdesta vuodesta viiteen vuo-  
teen. Valiokunta pitää tärkeänä, että säännöksen  
soveltamiskäytännössä huomioidaan yliopisto-  
jen varainhankinnan jatkuva luonne ja tarve jär-  
jestää samanaikaisesti useita rahankeräyksiä yli-  
opistolain 2 §:n mukaisten tehtävien tukemi-  
seen. Yliopistot ovat siten hyvä esimerkki lain  
perusteluissa tarkoitettusta tapauksesta, jolloin  
rahankeräyslupa myönnettäisiin viideksi vuo-  
deksi.

***Lausunto***

Lausuntonaan sivistysvaliokunta esittää,

*että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                             |                      |
|------|-----------------------------|----------------------|
| pj.  | Raija Vahasalo /kok         | Kimmo Kivelä /ps     |
| vpj. | Inkeri Kerola /kesk         | Sanna Lauslahti /kok |
| jäs. | Outi Alanko-Kahiluoto /vihr | Silvia Modig /vas    |
|      | Ritva Elomaa /ps            | Mika Niikko /ps      |
|      | Eeva-Johanna Eloranta /sd   | Mikaela Nylander /r  |
|      | Jukka Gustafsson /sd        | Tuula Peltonen /sd   |
|      | Leena Harkimo /kok          | Simo Rundgren /kesk. |
|      | Pauli Kiuru /kok            |                      |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.